

RÓLUK – NÉLKÜLÜK

SZKA_207_04

REFORMKORI VITÁK A JOBBÁGYOK FELSZABADÍTÁSÁRÓL

Készítette: Püspöki Péter

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

7. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
I/a Hogyan segíthetünk a szegényeken?					
A	A tanár az óra előtt összesíti a tanulók által előzetesen kitöltött kérdőív eredményeit, amit írásvetítőn kivetítve, vagy csomagolópapírra írva, bemutat az osztálynak. A diákok megvitatják az eltérő nézeteket. 15 perc	A témához kapcsolódó gondolkodás elindítása Véleményalkotás Vitakészség	Frontális munka – vita tanári irányítással a kérdőívek alapján	D1 (Előzetesen megoldott kérdőív)	P1 (Minta-táblázat) Csomagolópapír vagy írásvetítő
B	A tanulók 4-5 fős csoportokat alkotnak. Minden csoport megkapja a D2 feladatlapot, és közösen megoldja annak feladatait. A szóvivők beszámolnak válaszaikról az osztálynak, majd a tanulók megosztják egymással a témához kapcsolódó általános gondolataikat. 15 perc	A témához kapcsolódó gondolkodás elindítása Szövegértés Általánosítás Együttműködés	Csoportmunka – közös feladatmegoldás Frontális munka – irányított beszélgetés	D2 (Feladatlap)	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA					
II/a Forrásszövegek feldolgozása					
A	<p>A tanulók hat csoportot alakítanak. Mindegyik csoport más forrásszöveget kap a D3 melléklet anyagából annyi példányban, ahányan vannak. A tanulók elolvassák a szövegüket, aláhúzással kiemelik belőle a legfontosabb gondolatokat, majd közösen készítenek egy olyan vázlatot, amely alapján be tudják mutatni saját szemelvényüket a többieknek.</p> <p>Minden csoport legjobb szónoka – mintha a parlamentben beszélne – előadja a szöveg tartalmát az osztály előtt. A többiek értékelik azt a szónoki beszéd hatásossága szempontjából.</p> <p style="text-align: right;">20 perc</p>	<p>A témához kapcsolódó korabeli források megismerése</p> <p>Szövegértés Lényegkiemelés Retorikai képességek</p>	<p>Egyéni olvasás</p> <p>Csoportmunka – közös szövegfeldolgozás</p> <p>Frontális munka – szónoklatok meghallgatása és értékelése</p>	D3 (Hatféle forrásszöveg)	
II/b Szóháló készítése					
A	<p>A csoportok két-három olyan kulcsszót keresnek, amely a jobbagyság fogalmához köthető. A jegyzők egy csomagolópapír közepére írt JOBBÁGYSÁG szó mellé szóhálószerűen felírják a saját csoportjuk szavait. Ha első lépésként nem alakul ki elég összetett szóháló, közösen kiegészítik azt.</p> <p>(Itt az első 45 perc vége.)</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	<p>A jobbagyság fogalmának gazdagítása</p> <p>Kreativitás Együtt gondolkodás Asszociációs készség</p>	<p>Csoportmunka – ötletbörze</p> <p>Frontális munka – közös szóháló készítése</p>	<p>Papír és írószer</p> <p>Csomagolópapír Vastag filctollak Ragasztógyurma</p>	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II/c Falusiak az örökváltságról					
A	A tanulók 5 csoportot alkotnak. Minden csoport húz egy szerepkártyát (D4/a), és megismerkedik azzal a falusi réteggel, amelyiknek a szerepébe bele kell képzelnie magát. Ezután a szerepüknek megfelelően, közösen válaszolnak a D4/b feladatlap kérdéseire, majd ugyancsak saját nézőpontjukból érveket gyűjtenek az örökváltság mellett vagy ellen. A csoportok egy-egy képviselője bemutatkozik a saját csoportja nevében, és eljátszanak egy képzeletbeli beszélgetést az örökváltságról. A többiek nem csupán a szerepjátszásra, hanem a történelmi hűségekre is figyelve mondanak véleményt a játékról. 25 perc	Különböző társadalmi réteghez tartozó falusi emberek érdekeinek mérlegelése Empátia Nézőpontváltás Kreativitás Fantázia Szereptartás	Csoportmunka – közös kreatív feladatmegoldás Frontális munka – szerepjáték és jelenetértékelés	D4 (Szerepkártyák és feladatlap)	
II/d A színház bővítése					
	A tanár felteszi a falra a korábban készített színházlátogatási lapot, amelyet a szerepjátékot követően új elemekkel bővítenek. 10 perc	A jobbagyság fogalmának gazdagítása Összefüggéslátás	Frontális munka – színházlátogatási lap bővítése	A korábban készült poszter Vastag filctollak Ragasztógyurma	P2 (Javaslatok a bővítéshez)
II/e A földesúr szerepében					
A	A tanulók azt a feladatot kapják, hogy képzeljék magukat egy földesúr helyébe, és írják le röviden, ami a jobbagysághoz tartozó feladatokról és a haza érdekeiről az eszükbe jut. (Itt a második 45 perc vége.) 10 perc	A korabeli helyzet értékelése Nézőpontváltás Kreatív kommunikáció	Egyéni munka – kreatív írásbeli feladat	Írólapok, íróeszközök	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II/f A pozsonyi országgyűlésen					
A	<p>Az osztály két részre oszlik: az egyik fele az önkéntes, a másik fele a kötelező örökvtátság ügyét fogja képviselni a pozsonyi országgyűlésen. Mindkét csoport megkapja a játékhoz kapcsolódó útmutatót és szójegyzéket. A vita előtt közösen érveket gyűjtenek álláspontjuk mellett, majd megbeszélik, hogy melyik gondolatot ki fogja kifejteni. A képviselőcsoportok közötti vitát a tanár moderálja, de érdemi kérdésekben nem foglal állást.</p> <p>30 perc</p>	<p>Ismeretek alkalmazása szituációs gyakorlatban</p> <p>Véleményalkotás Érvelés Tolerancia Kreativitás Szóbeli önkifejezés</p>	<p>Csoportmunka – érvek gyűjtése</p> <p>Egész csoportos szerepjáték – parlamenti vita megjelenítése</p>	D5 (Útmutató és szójegyzék)	
B	<p>A tanulók hat csoportot alkotnak, és a D6 melléklet útmutatása alapján szónoklatot készítenek az örökvtátság témájában, amit a csoport által választott szónok olvas fel az „országgyűlésen”. A többiek véleményt formálnak ezekről a szónoklatokról aszerint, hogy melyiket mennyire találták hatásos beszédnek.</p> <p>30 perc</p>	<p>Ismeretek alkalmazása kreatív feladat megoldása során</p> <p>Kreativitás Önkifejezés Szónoki képesség Véleményalkotás</p>	<p>Csoportmunka – kreatív szövegalkotás</p> <p>Frontális munka – szónoklatok bemutatása és értékelése</p>	D6 (Útmutató és szójegyzék)	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
III. AZ ÚJ TARTALOM ÖSSZEFOGLALÁSA, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS					
III/a					
A	A tanulók 4-6 csoportot alkotnak, és a „hajtogatós” gyakorlat szabályai szerint néhány mondatban értékelik a foglalkozást. Aki leírta a véleményét a papírra, az írást behajtva továbbadja a lapot a következő csoporttagnak. Amikor a lap minden csoportban körbeért, az első tanuló kibontja azt. Most derül ki, hogy ki hogy mennyire látták azonos módon a foglalkozást. A csoport egyeztethet, de ha úgy látják jónak, felolvashatnak egymásnak ellentmondó véleményeket is. 15 perc	A foglalkozással kapcsolatos személyes vélemény összegzése Véleményalkotás Vélemény vállalása Kritikai gondolkodás	Csoportmunka – egyéni véleményalkotás a csoporton belül hajtogatós technikával	Írólapok, írószerek	
B	Minden csoport megkapja a D7 Értékelő lapot, és ennek segítségével összefoglalja a foglalkozással kapcsolatos benyomásait, véleményét. Az óra végén a szóvivők ismertetik a csoportok gondolatait. 15 perc	Visszajelzés adása Kritikai gondolkodás Önértékelés Együttgondolkodás	Csoportmunka – értékelőlap kitöltése	D7 (Értékelő lap)	

TANÁRI SEGÉDLETEK

P1 – Táblázat a válaszok összesítéséhez

(A változat)

Kérdésszám	Igen	Nem	Nem válaszolt	Összesen
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				

P2

A szóhálóba javasolt szavak, fogalmak:

földművelés, szolgaság, kiszolgáltatottság, robot, jognélküliség, szegénység, éhezés, kilátástalanság, műveletlenség, írástudatlanság, adózás stb.